

Nr 328

Av fru Nettelbrandt m. fl., om utredning rörande ökat skydd för arbetstagare mot obefogade uppsägningar.

(Lika lydande med motion nr 280 i Första kammaren)

Frågan om skydd i anställningen mot obefogade uppsägningar har ännu icke lösts i Sverige. För vissa grupper av anställda har frågan över huvud taget inte nått någon lösning, för åter andra har den i avtal fått någon form av lösning, dock i allmänhet icke tillfredsställande. Principen om fri uppsägningsrätt gäller fortfarande, och från skilda områden, offentliga såväl som enskilda, kan exempel hämtas på fall där en anställd utan objektivt godtagbara skäl frånryckts sin anställning och därmed berövats grunden för sin och sin familjs hela existens. Det är viktigt att betona dels att fall av här åsyftad art med otillfredsställande behandling av den anställde relativt sett är sällsynta, dels att det självfallet finns ett flertal skäl som under alla förhållanden måste kunna godtas för en uppsägning. Även om det således i de hänseenden som här åsyftas icke kan bli fråga om att ställa orimliga krav på en arbetsgivare i fråga om bevarandet av ett anställningsförhållande, finns det dock ett tillräckligt antal fall av missbruk av den fria uppsägningsrätten för att frågan skall förtjäna uppmärksamhet från det allmännas sida.

Då år 1957 motion väcktes i riksdagen om en utredning av frågan om ett uppsägningssskydd fann riksdagen, att ett uppsägningssskydd baserat på frivillig överenskommelse var förenat med så betydande fördelar, att en lagstiftning på området icke borde aktualiseras förrän det ådagalagts att det ej var möjligt att avtalsvägen nå en godtagbar lösning av frågan. Dessutom antog riksdagen då, att utvecklingen mot större trygghet för arbetstagarna skulle fortsätta och även komma att omfatta grupper som då icke nått lika långt som andra i detta hänseende.

Då frågan om uppsägningssskydd år 1962 åter aktualiserades i riksdagen ansåg man sig kunna konstatera, att riksdagsuttalandet från 1957 varit riktigt, eftersom nya avtal träffats för industritjänstemän och arbetsledare med uppsägningssskydd efter samma principer som på LO-sidan, eftersom LO skulle ta upp förhandlingar i frågan och eftersom frågan stod på dagordningen för Internationella arbetsorganisationens allmänna arbetskonferens samma år. Med hänsyn härtill fanns enligt riksdagens beslut icke skäl att bifalla kravet på utredning. Som motivering anfördes ytterligare i debatten, att förhandlingar om den ökade anställningstryggheten var beslutade att upptas redan under år 1962 och att en eventuell utredning endast skulle fördröja frågan.

Det bör nämnas, att de återopade hittillsvarande överenskommelserna ingalunda tillgodoser kravet på ett gott skydd mot obefogade uppsägningar. Detta är också anledningen till att förhandlingar skall upptas på nytt i frågan och till att bland berörda arbetstagare fästes stort avseende vid att åtgärder vidtas för att ge en eftersträvad trygghet. I dag kan konstateras, att frågan om uppsägningskydd för de anställda knappast kommit något steg närmare sin lösning. Rättsläget är fortfarande, att den fria uppsägningsrätten kvarstår. Någon modifiering härav i rättstillämpningen synes icke ha skett, och de stundande förhandlingar till vilka hänvisades vid riksdagsbehandlingen synes ännu icke ha inletts med ens en första förhandlingskontakt, även om i dagarna vissa förhandlingar aviserats att ta sin början inom kort.

Om förhandlingar hade kommit till stånd och om de hade lett till godtagbara resultat, hade frågan om uppsägningskydd ändock icke kunnat betraktas som löst. För dem som på grund av bristande organisationstillhörighet på arbetstagar- eller arbetsgivar sidan skulle komma att ligga utanför avtalsområdet hade frågan nämligen ännu varit olöst. Det är för den enskilde högst otillfredsställande, att frågan om en lösning för en grupp skjuts åt sidan endast av det skälet att frågan håller på att lösas för en annan och större grupp.

Någon form av dispositiv lagstiftning skulle kunna påskynda frivilliga överenskommelser, som alla positiva uttalanden till trots hittills låtit vänta på sig, men det torde knappast behöva störa arbetsmarknadsparternas frihet att för en lösning söka sig fram på egna vägar. För dagen saknas dock möjligheter att ta ställning till om ens en dispositiv lagstiftning på berörda område kan vara nödvändig eller om frågan kan lösas på annat sätt. Vad som är behövt är dels en kartläggning av hela problematiken kring hithörande frågor, vilka lösningar som hittills uppnåtts och i vilken utsträckning frågorna är helt olösta eller otillfredsställande lösta, dels framläggande av de förslag som ett aktuellt läge kan motivera. Det bör slutligen nämnas, att nära nog samtliga europeiska stater funnit en lösning av hithörande problem.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning om ökat skydd för arbetstagare mot obefogade uppsägningar samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill en dylik utredning kan ge anledning.

Stockholm den 24 januari 1963

Cecilia Nettelbrandt

S. Gustafson

Erik Tobé

i Göteborg

Henning Carlsson

C.-G. Enskog

Mac P. Hamrin

i Kalmar

Eric Nelander

Augustinus Keijer